

17. 3. 2017

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Správní žaloba k ochraně veřejného zájmu

Okruh subjektů oprávněných k podání správní žaloby je uveden v § 65 zákona č. [150/2002](#) Sb., soudního řádu správního (dále jen „soudní řád správní“ nebo „SŘS“). Soudní řád správní ovšem umožňuje podat také správní žaloby actio popularis, tedy žaloby ve veřejném zájmu. Tuto možnost poskytuje (i) správnímu orgánu, o kterém tak stanoví zákon; (ii) nejvyššímu státnímu zástupci; (iii) veřejnému ochránci práv; a (iv) osobě, které toto oprávnění výslovně svěřuje zvláštní zákon nebo mezinárodní smlouva. Právě na poslední ze subjektů, uvedený v § 66 odst. 4 SŘS, se ve svém příspěvku zaměřím.

V odborné literatuře nepanuje jednoznačná shoda na tom, zda vůbec existuje subjekt, kterému by byla svěřena aktivní legitimace dle § 66 odst. 4 SŘS. Komentář k soudnímu řádu správnímu z roku 2004 uvádí: „K svěřeni žalobní legitimace ve smyslu [§ 66] odst. 3 (zákonem nebo mezinárodní smlouvou, která je podle čl. 10 Ústavy součástí právního řádu) dosud nedošlo.“[1] Znění SŘS v roce 2004 neobsahovalo aktivní legitimaci veřejného ochránce práv a žalobní legitimace svěřená zvláštním zákonem nebo mezinárodní smlouvou byla obsažena ve třetím odstavci § 66.

Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 19. června 2007 explicitně vyloučil, že by mezinárodní smlouvou svěřující aktivní žalobní legitimaci mohla být Aarhuská úmluva vyhlášená pod č. [124/2004](#) Sb.m.s. nebo směrnice 85/337/EHS ze dne 27. června 1985 o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí, „neboť tato ustanovení předpokládají splnění výše uvedených podmínek stanovených vnitrostátními právními předpisy.“[2]

V komentáři k soudnímu řádu správnímu z roku 2013 už P. Šuránek „aktivně legitimující“ zákon nachází[3] – zákon 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí (dále jen „**zákon o EIA**“) ve znění účinném od 11. prosince 2009, konkrétně § 23 odst. 10, kterým měl být výše uvedený judikát Nejvyššího správního soudu překonán. Tento závěr je všem poněkud paradoxní – důvodová zpráva k zákonu 436/2006 Sb., kterým bylo ustanovení § 23 odst. 10 do zákona o EIA začleněno, uvádí: „Do § 23 nově vložený odstavec 10 zakládá v souladu s čl. 10a EIA směrnice aktivní žalobní legitimaci (možnost podat žalobu, v tomto případě podle § 65 soudního řádu správního) definovaným nevládním organizacím a obcím.“[4]

Pod vlivem judikatury Soudního dvora Evropské unie (dále jen „**SDEU**“) pak P. Šuránek uvádí také směrnici 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, ve spojení právě se směrnicí 85/337/EHS. SDEU totiž konstatoval, že „vnitrostátní právní úprava nemůže bránit nevládním organizacím podporujícím ochranu životního prostředí v možnosti podat žalobu proti rozhodnutím o povolení záměrů, jež mohou mít významný vliv na životní prostředí, a argumentovat v nich porušením vnitrostátních právních předpisů (...)“[5]

P. Šebek naopak v komentářích k soudnímu řádu správnímu vydaných v letech 2014 a 2016 konstatuje, že „není autorům známo, že by byla někomu zvláštním zákonem či mezinárodní

smlouvou, která by byla součástí právního řádu, přiznána žalobní legitimace podle odst. 4.“ K dovození práva občanských sdružení (spolků) zaměřených na ochranu přírody a krajiny na podání správní žaloby ve veřejném zájmu odkazuje na § 65 odst. 2 SŘS.[6]

Ostatně, k žalobní legitimaci občanských sdružení dle § 23 odst. 10 zákona o EIA se skepticky staví i V. Vomáčka v komentáři k zákonu o EIA: „úmyslem zákonodárce nebylo prostřednictvím § 23 odst. 10 [zákonu o EIA] rozšířit okruh subjektů oprávněných k podání žaloby ve veřejném zájmu, přestože za takový zájem lze životní prostředí i jeho ochranu považovat (...). (...) Soudní ochranu přiznanou ekologickým spolkům tak bylo třeba vykládat jako ochranu jejich vlastních práv a podřadit aktivní legitimaci dotčené veřejnosti podle [zákonu o EIA] pod § 65 SŘS.“[7]

Jasno tak svým autoritativním rozhodnutím udělal až Nejvyšší správní soud. V rozhodované věci nebyla třem spolkům zabývajícím se ochranou životního prostředí umožněna účast v řízení o umístění dvou nových jaderných zařízení. Proti rozhodnutí, které ze správního řízení vzešlo, podaly tyto spolky správní žalobu ve veřejném zájmu. Nejvyšší správní soud pak v rozsudku uvedl, že „(j)e nepochybné, že § 23 odst. 10 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí zakládal zvláštní žalobní legitimaci k ochraně veřejného zájmu dle § 66 odst. 4 [SŘS].“[8] Předmluva k výše citovanému komentáři k zákonu o EIA je datována k září 2015, rozsudek byl vydán 15. října 2015, není tedy v komentáři akcentován.

Na závěr nutno podotknout, že Nejvyšší správní soud ve výše uvedené věci rozhodoval dle znění zákona o EIA účinného do 31. března 2015. Novelou tohoto zákona se aktivní legitimace přesunula do ustanovení § 9d odst. 1, které nahradilo ustanovení § 23 odst. 10. Nově není aktivní žalobní legitimace přiznána „pouze“ občanským sdružením (spolkům) a obcím, ale dotčené veřejnosti dle definice v zákoně o EIA. K zásadnějším významovým změnám ovšem nedošlo, a tak by se zřejmě neměl měnit ani výklad; zákon o EIA by tak mělo být možné považovat za zvláštní zákon dle § 66 odst. 4 SŘS, který spolkům splňujícím definici dotčené veřejnosti umožňuje podávat správní žalobu ve veřejném zájmu.

Jakub Procházka,
advokátní koncipient

[Dvořák Hager & Partners, advokátní kancelář, s.r.o.](#)

Oasis Florenc
Pobřežní 394/12
186 00 Praha 8

Tel.: +420 255 706 500

Fax: +420 255 706 550

e-mail: paha@dhplegal.com

-
- [1] VOPÁLKA, V. a kol. Soudní řád správní. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2004, s. 158.
[2] Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. června 2007, sp. zn. 5 As 19/2006.
[3] JEMELKA, L. a kol. Soudní řád správní. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013, s. 523.
[4] Důvodová zpráva č. 436/2009 Dz k zákonu č. [436/2009](#) Sb.
[5] Rozsudek Soudního dvora Evropské Unie ze dne 12. května 2011 ve věci C-115/09.
[6] BLAŽEK, T. a kol. Soudní řád správní. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2016.
[7] BAHÝLOVÁ, L. a kol. Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2015, s. 109.
[8] Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. října 2015, sp. zn. 10 As 59/2015.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nepravomocné povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)
- [Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby](#)
- [Novela zákona o spotřebitelském úvěru: zásadní regulatorní přelom, který změní finanční trh i praxi poskytovatelů spotřebitelských úvěrů](#)
- [Regulace cen taxislužby v roce 2026: co se mění a jaké mají obce možnosti?](#)
- [Jaké klíčové změny přináší návrh novely stavebního zákona?](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)
- [Novela zákona o pyrotechnice: likvidace profesionálů namísto zmírnění negativních vlivů](#)
- [Nový zákon o zbraních - hlavní a vedlejší držitelé a změny v posuzování zdravotní způsobilosti](#)